

NINIEJSZY TEKST STANOWI FRAGMENT KSIĄŻKI:

Zygmunt Gloger

PISMA ROZPROSZONE

TOM I

1863–1876

Redakcja naukowa edycji
Jarosław Ławski i Jan Leończuk

Wstęp
Jarosław Ławski i Grzegorz Kowalski

Opracowanie tekstów i przypisy
Grzegorz Kowalski i Łukasz Zabielski

Noty i słownik czasopism
Anna Janicka

Indeksy opracowali
Michał Siedlecki i Monika Jurkowska

Całość 3-tomowej edycji można znaleźć na stronie
<http://www.ksiaznicapodlaska.pl/statics/gloger.html>

Publikacja powstała w ramach grantu NPRH pn. *Naukowa edycja krytyczna „Pism rozproszonych” Zygmunta Glogera w trzech tomach*. Czas trwania projektu: lata 2013–2017

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku
Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku

**KSIĄŻNICA
PODLASKA**

**NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI**

Białystok 2014

XVIII. „Wiek”

1

(O ELEMENTARZACH WILEŃSKICH),

„Wiek” 1876, nr 22;

tekst opublikowano w rubryce „Wiadomości krajowe” na s. 3,
bez podpisu.

Między nowszymi wydawnictwami starej i zasłużonej wileńskiej firmy Zawadzkich¹ zanotować musimy dwa abecadniki²: pierwszy z nich nosi tytuł *Nauka czytania pisma polskiego dla małych dzieci z różnym nabożeństwem katechizmem katolickim i z wielu potrzebnymi dodatkami na nowo przedrukowana*, Wilno 1874, stron 36 (cena kop. 3). Drugi zaś jest *Elementarz polski czyli nauka czytania pisma polskiego z krótkim katechizmem dla małych dzieci, przez X. S. K. (ozłowskiego)*, Wilno, rok 1875, stron 36, cena kop. 4.

Treść obu elementarzy oczywiście jest prawie jedna, pod względem religijnym staranna, pod względem zaś pedagogicznym jest przedrukiem starych abecadników nawet z *Różdżką Ducha Świętego*³, w miejsce której słuszniej byłoby podać kilka pięknych bajek Jachowicza⁴, tego niezrównanego pisarza dla dzieci.

¹ Drukarnia Józefa Zawadzkiego w Wilnie. Józef Zawadzki (1781–1838) – polski drukarz, wydawca i księgarz. Józef Zawadzki założył swą drukarnię w 1805 roku, a następnie świetnie wyposażył swój zakład i sprowadził do Wilna wybitnych specjalistów. Wydawał między innymi prace Śniadeckiego, Lelewela, pierwsze tomy poezji Adama Mickiewicza.

² Abecadnik – synonim elementarza, książki do nauczania elementarnego.

³ *Różdżka Ducha Świętego* to staropolski wierszyk występujący w roli elementarza: „Różdżką Duch Święty złe dzieci bić radzi, / Różdżka bynajmniej zdrowiu nie zawadzi. / Różdżka popędza rozumu do głowy [...] / Różdżka dziecięcki posłusznymi czyni [...] / Różdżka i ze złych dzieciętek dobre czyni”. Przywołany został m.in. w powieści Ignacego Krasickiego *Mikołaja Doświadczynskiego przypadki*, gdzie został nazwany *Kolędą dla małych dzieci*. Zob. I. Krasicki, *Mikołaja Doświadczynskiego przypadki*, oprac. M. Klimowicz, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, s. 16 (część pierwsza, rozdział II).

⁴ Stanisław Jachowicz (1796–1857) – bajkopisarz, poeta, pedagog. Autor między innymi dzieł: *Rozmowy mamy z Józią służącą za wstęp do wszelkich nauk, a mianowicie do gramatyki, ułożone dla pożytku młodzieży*, Warszawa 1830; *Śpiewy dla dzieci*, z melodiami I. Dobrzyńskiego, K. Lubomirskiego, Warszawa 1854; *Ćwiczenia pobożne dla dzieci, rozwijające myśl*, Warszawa 1857.

Typy i postacie ludowe. Stary wicińskiak ze wsi Miedzyszyna pod Warszawą. (Podług fotografii Karola Beyera).

Zygmunt Gloger, *Miscellaneous Writings, Volume 1. 1868–1876*, Łukasz Górnicki Library “Książnica Podlaska,” Chair in Philological Studies “East-West” at the University of Białystok. Edited by Jarosław Ławski and Jan Leończuk, Introduction by Jarosław Ławski and Grzegorz Kowalski, Proofreading and Footnotes by Grzegorz Kowalski and Łukasz Zabielski, Notes by Anna Janicka, Index by Michał Siedlecki and Monika Jurkowska. Białystok 2014.

SUMMARY

The present volume of Zygmunt Gloger’s *Miscellaneous Writings* – the first one out of the three planned – brings together his articles, notes and reportages from 1868 to 1876.

Zygmunt Gloger (1845–1910) was a Polish ethnographer, historian, archaeologist and writer. He is best remembered for his monumental four-volume *Encyclopedia of Old Polish Culture* published from 1900 to 1903. Apart from this, he is the author of notable studies in history and ethnography: *Wedding Celebrations* (1869), *Old Poland’s Historical Geography* (1900), *Plays, Games, Riddles and Jokes: From Folk Tales and Old Books* (1885–1886). He also pioneered in the field of Polish reportage and travel writing, which is evidenced by his outstanding book *The Valleys of Rivers. Travels Along the Neman, Vistula, Bug and Biebrza* (1903).

Gloger’s bibliography, published by Stefan Demby in 1910, includes more than 800 works and is by no means complete. Gloger wrote on as diverse topics as economy, industry, agriculture, fruit farming, linguistics and culture, forestry and archaeology. Even though he considered himself to be primarily a historian of antiquity and an archaeologist, he was also the author of newspaper articles, reportages and poems.

In his literary, scholarly and social work Gloger exemplified two major mindsets of the nineteenth-century Polish culture: the romantic and the positivistic. While the former tended to evoke the spirit of Polish glorious past and exhorted to national uprisings (which invariably ended in failure – the November Uprising in 1831 and the January Uprising in 1863), the latter stood for the development of Polish land, education, industry, agriculture and culture. Gloger managed to reconcile these two, apparently mutually exclusive, attitudes. At the age of fourteen he settled down in Jeżewo, Podlasie, i.e. he chose to live and work on the borderland between the old Grand Duchy of Lithuania and the Crown of the Kingdom of Poland. He studied at the “positivistic” Major School in Warsaw and at the “conservative” Jagiellonian University in Cracow, but his literary, scholarly and journalistic projects were bound up with Warsaw. Because of his talent for harmonizing ideological and aesthetic contradictions he can, paradoxically, be labeled a “progressive traditionalist.”

The three-volume edition of Zygmunt Gloger’s *Miscellaneous Writings* was possible thanks to the financial support of the Ministry of Science and Higher Education. Within the National Program for the Development of Humanities Książnica Podlaska Library has carried out this editorial project in collaboration with Chair in Philological Studies “East-West” at the Department of Philology, the University of Białystok. The publication of the whole material is scheduled for the period from 2013 to 2017. Apart from its head, Professor Jarosław Ławski (the University of Białystok), the project team includes: Jan Leończuk (the Director of Książnica Podlaska Library), Professor Anna Sitarska, Grzegorz Kowalski (MA), Łukasz Zabielski (PhD) and Daniel Zamierowski (MA).

The present critical edition collects Gloger’s minor works published in various late nineteenth- and early twentieth-century periodicals: *Family Chronicle*, *Warsaw Library*, *Weekly Review*, *Warsaw Herald*, *Farmer’s Gazette*, *Trade Gazette*, et al. The original spelling has been modernized, and all the texts have been footnoted and supplemented with critical comments. The volume also includes a dictionary of Polish nineteenth-century periodicals and a biography of Gloger (by Anna Janicka) as well as an extensive index

of proper names, geographical names and names of periodicals (by Michał Siedlecki). The two introductions to Volume 1, “Zygmunt Gloger and the Nineteenth Century” and “The Nineteenth-Century *Silva Rerum. Zygmunt Gloger’s Writings*,” were written by Jarosław Ławski and Grzegorz Kowalski, respectively. The texts have been proofread and footnoted by Łukasz Zabielski and Grzegorz Kowalski.

Volume 2 and 3 of *Miscellaneous Writings* (Gloger’s works from 1877 to 1910) will be published in 2015 and 2016.

Przełożył: Jacek Partyka

Zygmuntas Gliogeris, *Išblaškyti Raštai*, T. I, 1868–1876, Łukaszo Górnickio Palenkės Biblioteka, Balstogės Universiteto Filologinių Tyrimų Katedra „Rytai-Vakarai“, leidinio mokslinė redakcija Jarosław Ławski ir Jan Leończuk, Įžangos Jarosław Ławski ir Grzegorz Kowalski, tekstų Apdorojimas ir Išnašos Grzegorz Kowalski, Łukasz Zabielski, pastabos Anna Janicka, rodyklės Michał Siedlecki, Monika Jurkowska, Balstogė 2014.

REZIUMĖ

Ši pirmą iš trijų Zygmunto Gliogerio *Išblaškytų raštų* tomų sudaro jo straipsniai, studijos, pastabos ir reportažai, rašyti 1863–1876 metais.

Zygmuntas Gliogeris (1845–1910) buvo lenkų etnografas, istorikas, archeologas ir rašytojas. Paliko monumentalią IV tomų *Senosios Lenkijos enciklopediją*, išleistą 1900–1903 m. Parašė taipogi eilę istorinių ir etnografinių darbų: *Vestuvių apeigos (Obchody weselne, 1869)*, *Lenkijos žemių istorinė geografija (Geografia historyczna ziem dawnej Polski, 1900)*, *Žaidimai, mįslės, juokai ir pasakėlės iš liaudies lūpų ir senųjų knygų (Zabawy, gry, zagadki, żarty i przypowieści z ust ludu i ze starych książek, 1885–1886)*. Buvo reportažo ir kraštotyros vienas pradėtojų, apie ką liudija jo garsi knyga (lietuviškas pavadinimas) *Nemunu: upių slėniais (Dolinami rzek. Opisy podróży wzdłuż Niemna, Wisły, Bugu i Biebrzy, 1903)*.

Gliogerio darbų bibliografija, Stefano Dembe paskelbta 1910 m., apima virš 800 pozicijų, bet ir taip nėra išsamai. Gliogerio darbų tematika buvo įvairiapusė: ekonomika, pramonė, žemės ūkis, sodininkystė, kalbotyra ir kultūra, miško ūkis ir archeologija. Nors Gliogeris pats save laikė senų laikų tyrinėtoju ir archeologu, jis buvo kartu ir rašytojas, buvo žinomas kaip publicistas, reporteris, poemų autorius.

Savo plačioje literatūrinėje, mokslinėje ir visuomeninėje veikloje Gliogeris demonstravo dvi XIX a. lenkų kultūroje dominuojančias tendencijas: romantinę ir pozityvistinę. Pirmoji apeliavo į Lenkijos šlovingą praeitį ir jos dvasiai išsaugoti žiebė tautinius sukilimus, deja, pralaimėtus (1830 m. Lapkričio ir 1863 m. Spalio sukilimai). Tuo tarpu kita kvietė prie darbo vardan Lenkijos žemių civilizacinio vystymosi, švietimo, pramonės ir žemės ūkio kūrimo ir palaikymo bei plačiai suprantamos kultūros rėmimo. Gliogeris jungė savyje šias dvi tariamai priešingas tendencijas. Nuo 14 metų amžiaus Gliogerio gyvenimas sėjosi su Ježevo miesteliu Palenkėje, taigi jis gyveno ir kūrė Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Lenkijos Karalystės pasienyje. Studijavo „pozityvistiniame“ Varšuvos universitete bei „konservatyviame“ Jogailaičių universitete Krokovoje, o savo rašytiniais, mokslo ir žurnalistikos darbais buvo susietas daugiausia su Varšuva. Tai buvo žmogus, kuris sugebėdavo sutaikyti savyje idėjinius ir estetinius prieštaravimus. Galima jį paradoksaliai apibudinti kaip „progresyvų tradicjonalistą“.

Trijų tomų Zygmunto Gliogerio *Išblaškytų raštų* leidinys tapo įmanomas Lenkijos Respublikos Mokslo ir studijų ministerijos finansinio parėmimo dėka. Łukaszo Górnickio Palenkės biblioteka parengė šį leidinį kartu su Balstogės universiteto Filologijos fakulteto Filologinių tyrimų katedra „Rytai-Vakarai“ Nacionalinės humanistikos vystymosi programos projekto rėmuose. Projektas buvo vykdomas 2013–2017 m. Moksliniam projektui vadovavo Balstogės universiteto profesorius Jarosław Ławski, o jį vykdė: Jan Leończuk – Łukaszo Górnickio Palenkės bibliotekos direktorius bei jos moksliniai darbuotojai ir bendradarbiai: prof. Anna Sitarska, mgr. Grzegorz Kowalski, dr. Łukasz Zabielski, mgr. Daniel Znamierowski.

Šį kritinį leidinį sudaro Gliogerio nedidelės apimties darbai, išbarstyti eilėje XIX a. antrosios pusės ir XX a. pradžios periodinių leidinių, tarp jų: „Kronika Rodzinna“, „Biblioteka Warszawska“, „Przegląd Tygodniowy“, „Kurier Warszawski“, „Gazeta Rolnicza“, „Gazeta Handlowa“ ir kt. Tekstų rašyba buvo modernizuota, pridėtos išnašos ir leidėjų komentarai. Tome taipogi patalpintas XIX a. periodinių leidinių žodynas, autoriaus biograma (dr. Anna Janicka) bei išsamios pavardžių, leidinių ir vietovių rodyklės (dr. Michał Siedlecki). Įžangas parašė prof. J. Ławski – *Zygmunt Gloger i wiek XIX* ir mgr. G. Kowalski – *XIX*

wieczna silva rerum. Pisma Zygmunta Glogera. Tekstus apdorojo ir išnašas pridėjo dr. Łukasz Zabielski ir mgr. Grzegorz Kowalski iš Palenkės bibliotekos.

Kiti *Išblaškytų raštų* tomai pasirodys 2015 ir 2016 m. (1877–1910 m. raštai).

Prėjožyl: Jan Sienkiewicz

Зыгмунт Глогер, *Лісты раскіданыя*, т. I, 1868–1876, Падляшская бібліятэка імя Лукаша Гурніцкага ў Беластоку, Кафедра філалагічных даследаванняў „Усход-Заход” Універсітэта ў Беластоку, навуковая рэдакцыя выдання Яраслаў Лаўскі і Ян Леанчук, уступ Яраслаў Лаўскі і Гжэгаж Кавальскі, тэксты і спасылкі апрацавалі Гжэгаж Кавальскі і Лукаш Забэльскі, нататкі Анна Яніцка, індэксы апрацаваў Міхал Сядлецкі, Беласток 2014.

РЭЗЮМЭ

Прэзентаваны I з III тамоў *Лістоў раскіданых* Зыгмунта Глогера даносіць яго артыкулы, даследавані, нататкі, рэпартажы 1868–1876 гадоў.

Зыгмунт Глогер (1845–1910) быў польскім этнографам, гісторыкам, археолагам і пісьменнікам. Застаўся ў памяці як аўтар манументальнай *Старапольскай энцыклапедыі* ў чатырох тамах, апублікаванай у 1900–1903 гадах. З’яўляецца таксама аўтарам выдатных гістарычных і этнаграфічных прац: *Вясельныя ўрачыстасці* (1869), *Гістарычная геаграфія зямель дзўняй Польшчы* (1900), *Забавы, гульні, загадкі, жарты і прытчы з вуснаў людзей і са старых кніг* (1885–1886). Быў адным з піянераў рэпартажа і краязнаўства, сведчаннем чаго з’яўляецца ягоная выдатная кніга *Далінамі рэк. Апісанні падарожжа ўздоўж Нёмана, Віслы, Буга і Бебжы* (1903).

Бібліяграфія прац Глогера, апублікаваная ў 1910 годзе Стефанам Дэмбегам, ахоплівае звыш 800 пазіцый. Яна не з’яўляецца поўнай. Глогер пісаў на многія тэмы: гаспадаркі, прамысловасці, земляробства, саадаводства, мовазнаўства і культуры, лясніцтва і археалогіі. Хаця лічыў сябе найперш даследчыкам старажытнасці і археолагам, быў таксама пісьменнікам – вядомым як публіцыст, рэпартажёр, аўтар паэм.

Глогер аб’ядноўваў у сваёй шырокай пісьменніцкай, навуковай і грамадскай дзейнасці элементы дзвюх дамінуючых у XIX стагоддзі пазіцый у польскай культуры: рамантычнай і пазітывісцкай. Першая апелывала да духу слаўнай мінуўшчыны Польшчы і ў імя яго выратавання заклікала да нацыянальных паўстанняў, якія, на жаль, заканчваліся паражэннем (Лістападаўскае паўстанне 1830 года і Студзеньскае 1864 года). Другая ж прапаноўвала працу над цывілізацыйным развіццём польскіх зямель, асветы, прамысловасці, земляробства і шырока зразумелай культуры. Глогер спалучаў у сабе гэтыя дзве, на першы выгляд, супярэчлівыя, пазіцыі. З 14 гадоў жыцця быў звязаны з Яжэвам на Падляшшы, такім чынам, жыві і тварыў на мяжы Вялікага Княства Літоўскага і Кароны. Вучыўся ў „пазітывісцкай” Галоўнай *Школе ў Варшаве*, а таксама ў „кансерватыўным” Ягелонскім *універсітэце ў Кракаве*, аднак як *літаратар, навуковец і журналіст быў звязаны, больш за ўсё, з Варшавай*. Быў *чалавекам, які спалучаў ідэйныя і эстэтычныя супярэчнасці*. Парадаксальна яго можна назваць „прагрэсіўным традыцыяналістам”.

III-томнае выданне *Лістоў раскіданых* Зыгмунта Глогера стала магчымым дзякуючы фінансавай падтрымцы *Міністэрства навукі* і вышэйшай адукацыі. У праекце

Нацыянальнай праграмы па развіцці гуманітарных навук Падляшская *бібліятэка імя Лукаша Гурніцкага ў Беластоку* выканалася гэтае выданне ў супрацоўніцтве з Кафедрай філалагічных даследаванняў „Усход-Заход”, якая дзейнічае на Філалагічным факультэце Універсітэта ў Беластоку. Праект быў рэалізаваны ў 2013-2017 гадах. Выданнем кіруе праф. Яраслаў Лаўскі з Універсітэта ў Беластоку, а выканаўцамі праекта з’яўляюцца: Ян Леанчук – дырэктар Падляшскай *бібліятэкі*, а таксама *навуковыя супрацоўнікі: праф. Анна Сітарска, мэр Гжэгаж Кавальскі, др Лукаш Забэльскі, мэр Данель Знамероўскі*.

Гэта *публікацыя* з’яўляецца крытычным выданнем дробных твораў Глогера, надрукаваных у часопісах з 2 паловы XIX ст. і пачатку XX ст., такіх як: „Кроніка Родзінна”, „Бібліятэка Варшаўска”, „Піцэглэнд Тыгоднёвы”, „Кур’ер Варшаўскі”, „Газета Рольніча”, „Газета Гандлёва” і іншыя. Тэксты маюць сучасны правапіс, дададзены да іх спасылкі і рэдактарскі каментар. Цэласць дапаўняе слоўнік часопісаў з XIX ст., біяграфія творцы (др Анна Яніцка), комплексныя індэксы прозвішчаў, часопісаў і мясцовасцей (др Міхал Сядлецкі). Тому I папярэднічаюць уступы праф. Я. Лаўскага – *Зыгмунт*

Глогер і XX стагоддзе, а таксама мгра Г. Кавальскага – XIX вечная silva verum. Письмы Зыгмунта Глогера. Тэксты апрацавалі: др Лукаш Забэльскі і мгр Гжэгаж Кавальскі з Падляшскай бібліятэкі.

Чарговья тамы выдання Лістоў раскіданых з'яўляцца ў гадах 2015 і 2016 (лісты з гадоў 1877–1910).

Przełożyła: Alina Filinowicz

Зигмунт Глогер, *Розпорошені праці*, т. I, 1868–1876, Підляська Книгозбірня ім. Лукаша Гурницького, кафедра філологічних досліджень „Схід – Захід” Університету в Білостоці, наукова редакція серії Ярослав Лавський і Ян Леончук, вступ Ярослав Лавський і Гжегож Ковальський, опрацювання текстів Гжегож Ковальський і Лукаш Забельський, довідки Анна Яніцька, покажчики опрацювали Міхал Седлецький та Моніка Юрковська, Білосток 2014.

РЕЗЮМЕ

Запропонований I з III томів *Розпорошених праць* Зигмунта Глогера містить його статті, студії, довідки, репортажі з періоду 1868–1876 років.

Зигмунт Глогер (1845–1910) – польський етнограф, історик, археолог і письменник. Він закарбувався у пам’яті нащадків як автор монументальної *Старопольської енциклопедії* у чотирьох томах, опублікованої в 1900–1903 роках. Він є автором видатних історичних і етнографічних робіт: *Весільні урочистості* (1869), *Історична географія земель давньої Польщі* (1900), *Забави, гри, загадки, жарти та розповіді з уст народу та зі старих книжок* (1885–1886). Був одним із піонерів репортажу та краєзнавства, свідченням чого є видатна книжка *Долинами річок. Опис подорожей вздовж Німана, Вісли, Буга та Бобрі* (1903).

Бібліографія праць Глогера, опублікована 1910 року Стефаном Дембим, містить понад 800 найменувань. Вона неповна. Глогер писав на багато тем з галузі економіки, промисловості, сільського господарства, садівництва, мовознавства і культури, лісництва й археології. Хоча вважав себе насамперед дослідником старожитностей і археологом, був також письменником, відомим публіцистом, репортером, автором поем.

Глогер поєднував у своїй широкій письменницькій, науковій і громадській діяльності елементи двох домінуючих у XIX столітті в польській культурі позицій: романтичної й позитивістичної. Перша прикликала дух славного минулого Польщі та в ім’я його збереження закликала до національних повстань, які, на жаль, закінчувались поразкою (листопадове повстання 1830 та січневе 1864 року). Друга натомість пропонувала працювати над цивілізаційним розвитком польських земель, освітою, пробудженням промисловості, сільського господарства і культури у широкому розумінні. Глогер поєднував у собі ці дві зовні відмінні позиції. З 14 років він був пов’язаний з Єжевом на Підляшші, тож жив і творив на кордоні давнього Великого князівства Литовського і Корони. Він вчився у „позитивістичній” Головній школі у Варшаві та в „консервативному” Ягеллонському університеті в Кракові, натомість у своїй письменницькій, науковій і журналістській діяльності був насамперед пов’язаний з Варшавою. Був людиною, що поєднувала в собі ідейні та естетичні протилежності. Парадоксально, його можна назвати „прогресивним традиціоналістом”.

Видання трьох томів *Розпорошених праць* Зигмунта Глогера стало можливим завдяки фінансовій підтримці Міністерства науки і вищої освіти. У рамках проекту Національної програми розвитку гуманітарних наук це видання здійснила Підляська книгозбірня ім. Лукаша Гурницького в Білостоці у співпраці з кафедрою філологічних досліджень „Схід – Захід” філологічного факультету Університету в Білостоці. Реалізація проекту відбувається в 2013–2017 роках. Виданням керує Ярослав Лавський з Університету в Білостоці, а виконавцями проекту є Ян Леончук – директор Підляської книгозбірні та її наукові співробітники: Анна Ситарська, Гжегож Ковальський, Лукаш Забельський, Даніель Знамеровський.

Цей том є критичним опрацюванням дрібних праць Глогера, розпорошених по часописах другої половини XIX і початку XX століття, таких як: „Родинна хроніка”, „Варшавська бібліотека”, „Тижневий перегляд”, „Варшавський кур’єр”, „Рільнича газета”, „Торговельна газета” тощо. Тексти подаються у сучасному записі, вони доповнені посиланнями і редакторськими коментарями. До цього доданий словник часописів XIX століття та біографічна довідка про митця (Анна Яніцька) та

широкі покажчики імен, часописів і місцевостей (Міхал Седлецький). У I томі вміщені передмови Я. Лавського *Зигмунт Глогер і XIX століття* та Г. Ковальського *Silva verum XIX століття. Праці Зигмунта Глогера*. Тексти опрацювали Лукаш Забельський та Гжегож Ковальський з Підляської книгозбірні.

Наступні томи видання *Розпорошених праць* вийдуть друком 2015 та 2016 року (праці 1877–1910 років).

Przełożyła: Mariya Bracka

Зигмунт Глогер, *Собранные Сочинения*, Т. I, 1868–1876, Подляская Библиотека Им. Лукаша Гурницкого, Кафедра Филологических Исследований Белостокского Университета „Восток-Запад”, Научная Редакция Ярослав Лавски И Ян Леоньчук, Вступительное Слово Ярослав Лавски И Гжегож Ковальски, Обработка Текстов И Примечания Гжегож Ковальски, Лукаш Забельски, Аннотации Анна Яницка, Индексы Михал Седлецки, Моника Юрковска, Белосток 2014.

РЕЗЮМЕ

Предоставляемый читателям первый из трех томов *Собранных сочинений* Зигмунта Глогера состоит из его статей, исследований, замечаний и репортажей 1863–1876 гг.

Зигмунт Глогер (1845–1910) – польский этнограф, историк, археолог и писатель. Вошел в историю как автор монументальной *Старопольской энциклопедии* в четырех томах, опубликованной в 1900–1903 гг. Его перу принадлежит ряд известных работ по истории и этнографии: *Obchody weselne* (1869), *Geografia historyczna ziem dawnej Polski* (1900), *Zabawy, gry, zagadki, żarty i przypowieści z ust ludu i ze starych ksiązek* (1885–1886). Он был одним из начинателей жанра репортажа и краеведения, чему свидетельство его выдающаяся книга *Dolinami rzek. Opisy podróży wzdłuż Niemna, Wisły, Vugu i Biebrzy* (1903).

Библиография трудов З. Глогера, опубликованная в 1910 г. Стефаном Дембе, хотя состоит из более чем 800 позиций, не является полной. Глогер писал на разные темы: экономика, промышленность, сельское хозяйство, садоводство, языковедение и культура, лесоводство и археология. Хотя Глогер считал себя прежде всего исследователем старины и археологом, он был также писателем – известным как публицист, репортер, автор поэм.

В своей обширной писательской, научной и общественной деятельности Глогер совмещал элементы двух доминирующих в польской культуре XIX в. тенденций: романтической и позитивистской. Первая из них призывала дух великого прошлого Польши и для его спасения приводила к народным восстаниям, к сожалению, проигранным (ноябрьское 1830 г. и январское 1863 г.). Вторая предлагала активное содействие цивилизационному развитию польских земель, просвещению, промышленности, сельскому хозяйству, культуре в широком понимании этого слова. Глогер соединял в себе эти две, на первый взгляд несовместимые, тенденции. С 14 лет Глогер связан был с местечком Ежево на Подлясье – жил и творил на пограничье Великого княжества литовского и Королевства польского. Учился в „позитивистском” Варшавском университете и в „консервативном” Ягеллонском университете в Кракове, а как писатель, ученый и журналист связан был больше всего с Варшавой. Умел совмещать идейные и эстетические противоречия. Его можно парадоксально назвать „прогрессивным традиционалистом”.

Издание трех томов *Собранных сочинений* Зигмунта Глогера стало возможным благодаря финансовой поддержке Министерства науки и высшего образования РП. В проекте Национальной программы развития гуманитаристики Подляская библиотека им. Лукаша Гурницкого подготовила это издание совместно с Кафедрой филологических исследований „Восток-Запад” Филологического факультета Белостокского университета. Проект запланирован на 2013–2017 гг. Научный руководитель проекта – профессор Белостокского университета Ярослав Лавски, исполнители: Ян Леоньчук – директор Подляской библиотеки и ее сотрудники: проф. Анна Ситарска, Гжегож Ковальски, доктор наук Лукаш Забельски, Даниель Знамеровски.

Данное критическое издание состоит из небольших по размеру работ Глогера, собранных из журналов второй половины XIX и начала XX в., таких как: „Kronika Rodzinna”, „Biblioteka Warszawska”, „Przegląd Tygodniowy”, „Kurier Warszawski”, „Gazeta Rolnicza”, „Gazeta Handlowa” и др. Язык текстов модернизирован, даны примечания и издательский комментарий. Том завершают словарь журналов XIX века и биография автора (доктор наук Анна Яницка), а также обширные указатели имен, журналов и мест (доктор наук Михал Седлецки). Том I открывают предисловия проф. Я. Лавского – *Зигмунт Глогер и XIX век* и Г. Ковальского – *Silva rerum XIX века. Сочинения*

Зигмунта Глогера. Языковая обработка текстов и примечания: доктор наук Лукаш Забельски и Гжегож Ковальски из Подляской библиотеки.

Следующие тома *Собранных сочинений* выйдут в 2015 и 2016 г. (сочинения 1877–1910 гг.).

Przełożył: Bazyli Siegień

NOTY O AUTORACH

Urszula Adamska – mgr; doktorantka w Katedrze Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Jolanta Dragańska – mgr; doktorantka w Katedrze Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Piotr Drozdowski – mgr; doktorant w Katedrze Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Anna Janicka – dr; pracuje w Zakładzie Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski Uniwersytetu w Białymstoku.

Monika Jurkowska – mgr; doktorantka w Katedrze Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Sebastian Kochaniec – mgr; doktorant Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Joanna Koroniecka – mgr; wieloletnia pracowniczka Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego w Białymstoku; obecnie pracuje w Bibliotece Politechniki Białostockiej.

Grzegorz Kowalski – mgr; pracownik naukowy Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku; stały współpracownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” na Uniwersytecie w Białymstoku.

Dariusz Kukielko – Ełk – mgr; stały współpracownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Jan Leńczuk – Dyrektor Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku.

Jarosław Ławski – prof. zw. dr hab.; kierownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” na Uniwersytecie w Białymstoku.

Dorota Rembiszewska – dr hab., prof. IS PAN, pracowniczka Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

Iwona E. Rusek – dr; literaturoznawczyni; redaktor naczelna kwartalnika „LiteRacje”, prezes Stowarzyszenia „LiteRacje” im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego.

Adam Sawicki – dr hab.; filozof; pracuje na Uniwersytecie Pedagogicznym im. KEN w Krakowie.

Michał Siedlecki – dr; literaturoznawca; stały współpracownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Anna Sitarska – dr hab., bibliotekoznawczyni, wieloletnia pracowniczka Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Biblioteki Narodowej w Warszawie.

Dominika Olga Stankiewicz – mgr; doktorantka w Katedrze Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Małgorzata Wojtowicz – mgr; doktorantka w Katedrze Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” Uniwersytetu w Białymstoku.

Łukasz Zabielski – dr; literaturoznawca; pracownik naukowy Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego w Białymstoku; stały współpracownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” na Uniwersytecie w Białymstoku.

Sylwia Znamierowska – mgr; pracowniczka Działu Gromadzenia Zbiorów Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego w Białymstoku.

Daniel Znamierowski – mgr; kierownik Działu Naukowego, Promocji i Wydawnictw Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku.